

Konsten att undervisa och lära sig

Eivor Sommardahl
Institutet för de inhemska språken

Grundstenar i retoriskt tänkande:

- ▶ Hur ska jag uttrycka mig för att väcka deras nyfikenhet?
- ▶ Hur ska jag argumentera för att de ska inse vikten av denna kunskap?
- ▶ Ska jag vädja till deras förnuft eller deras känslor?

Ur inledningen till "Retorik i professionellt lärarskap" av Istvan Pusztsai (2015)

Lärarens tre roller (förr)

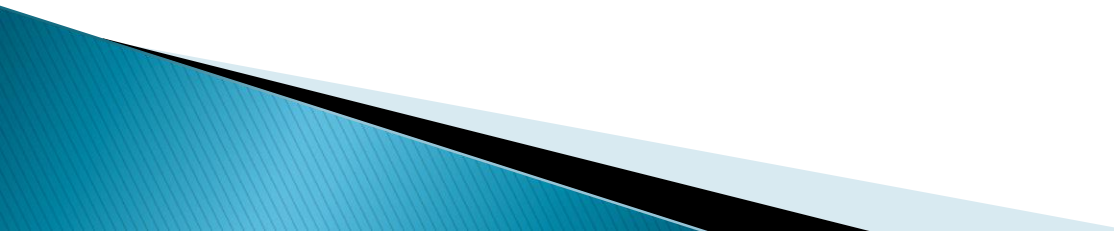
- ▶ ledare
 - ▶ undervisare
 - ▶ fostrare
-

Lärarens sju roller (i dag)

- ▶ partisk informatör
- ▶ stimulerande förhandlare
- ▶ förälder
- ▶ domare
- ▶ hövding
- ▶ berättare
- ▶ underhållare

Olika verbalt språk och kroppsspråk för olika roller

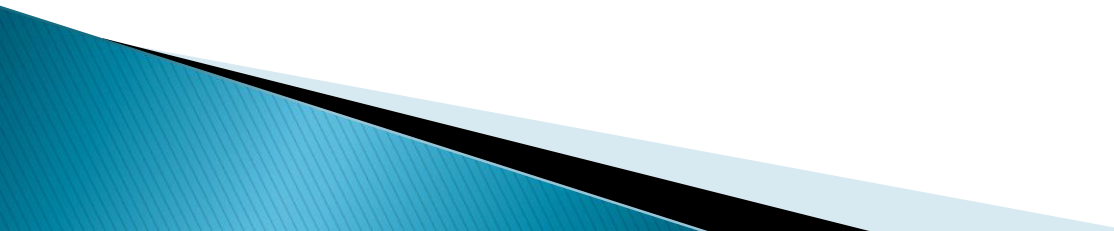
Istvan Puzstai: Retorik i professionellt lärarskap
(2015)

- ▶ Rollen som informatör gestaltas i situationer när läraren vet att stoffet är obekant för eleverna.
 - ▶ Den här rollen är läraryrkets äldsta och kanske alltjämt den viktigaste. I den ingår bland annat att väcka elevernas intresse och motivation.
-

Den partiska informatörens verbala språk ska

- ▶ vara konkret
- ▶ vara förklarande – nya begrepp ska förklaras många gånger och abstrakta begrepp ska definieras upprepade gånger och konkretiseras med hjälp av exempel
- ▶ i vissa situationer ska språket anpassas till elevernas ordförråd, men det ska alltid vara korrekt och värdat och fungera som god modell
- ▶ vara fritt från ironi och sarkasmer
- ▶ vara allvarsamt – däremot får humorn gärna plockas fram i andra roller

Den partiska informatörens kroppsspråk

- ▶ ”Lärarens kroppsspråk i denna roll kännetecknas rent allmänt av äkta entusiasm.”
 - ▶ ”Mimiken domineras av uttryck som förundran, nyfikenhet och klurighet.”
-

Ny forskning i tal och gester

I framtiden kan vi ha s.k. virtuella talare som kan användas i språkundervisningen.

Marianne Gullberg, professor i psykolingvistik på Humanistlaboratorium i Lund forskar i tal och gester

▶ **sätta**

▶ **ställa**

▶ **lägga**

engelska
put

Vardagsspråk och skolspråk

Skolspråket utvecklas inte av sig själv utan genom medveten och systematisk undervisning med explicit vägledning och tydliga modeller.

Därför behöver alla lärare språkglasögon.

Inger Lindberg, professor vid Institutionen för
språkdidaktik vid Stockholms universitet

Sokratiska samtal i alla ämnen

Det finns en stark korrelation mellan skolframgång och elevens känsla av intresse och delaktighet. Interaktiva undervisningsmetoder (t.ex. autentiska frågor) tycks skapa en sådan omgivning.

Samtalsledarens uppgift är inte att meddela kunskap utan att väcka intresse och uppmuntra till självständigt tänkande. När eleverna tänker högt utvecklas deras språk parallellt med ämneskunskapen.

Visste du det här om lärande?

- ▶ Pojkar läser digitala texter bättre än flickor.
- ▶ Elever som spelar datorspel minst fem timmar i veckan får bättre betyg i engelska.
- ▶ "Pekfingervalsen" är bästa valet för den som vill skriva väl.
- ▶ Språkappar som bygger på bilder, ljud och lustiga associationer inspirerar nya användare

▪ Källa: Språktidningen